

RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou posledního románu F. M. Dostojevského *Bratři Karamazovi* a jeho filmovým zpracováním režisérem a scénáristou Petrem Zelenkou. Cílem práce je podat ucelenou komparaci literární předlohy a filmové adaptace, přičemž se práce zaměřuje především na formální a významové odlišnosti těchto entit. Dále práce zjišťuje, zda jsou myšlenky Dostojevského v dnešní době stále aktuální. Pro dosažení cíle byl zvolen postup, který vychází z komplexního rozboru románu *Bratři Karamazovi* z hlediska literární teorie a historie. Poté následuje nastínění obecné problematiky filmových adaptací, z které vychází rozbor Zelenkova adaptačního přístupu. Pro celkovou komparaci bylo nutné podrobit analýze jednotlivé aspekty filmu *Karamazovi*.

První kapitola se zabývá genezí románu *Bratři Karamazovi*. Vznik románu je zařazen do historického kontextu a jsou popsány vlivy, které na Dostojevského při psaní románu působily. Druhá kapitola se soustřeďuje na narativní aspekty románu *Bratři Karamazovi*. Je rozdělena do devíti podkapitol, z nichž každá se zabývá jedním literárně-teoretickým hlediskem. V těchto podkapitolách je nastíněna problematika žánrového zařazení díla, je zde popsána vnější i vnitřní kompozice románu, pásmo vypravěče a řeč postav. Dalšími aspekty jsou především časoprostor a charakteristika postav a motivů, které jsou pro román *Bratři Karamazovi* stěžejní. Každý z těchto motivů je popsán jak z hlediska sémiotického, tak i z hlediska původu tohoto motivu v životě Dostojevského. Třetí kapitola je věnována recepci románu *Bratři Karamazovi*. Nezabývá se pouze kladným či záporným přijetím tohoto románu kritiky a čtenáři ve světě, ale zmiňuje se též o jeho vlivu na rozvoj přírodních a humanitních vědních oborů. Ve třech podkapitolách jsou uvedeny nejvýznamnější divadelní inscenace a hudební a filmové adaptace tohoto románu.

Čtvrtá kapitola je zaměřena na obecnou problematiku filmových adaptací literárních předloh, jsou zde vytyčeny obecné problémy, které při zfilmování literárního díla mohou nastat. V páté kapitole je popsán Zelenkův adaptační přístup, který je založen nejen na literární předloze, ale zejména na divadelních inscenacích Evalda Schorma a Lukáše Hlavici. Šestá kapitola patří jednotlivým aspektům filmu, mezi které patří problematika časoprostoru, filmová kompozice, herecké ztvárnění postav a motivy, které se celým filmem prolínají. V této kapitole je kladen důraz na formální změny, které nastaly při převedení románu na filmové plátno, a také na změny významové, které vznikly sémantickým posunem při redukci literární předlohy na

filmový scénář. Sedmá kapitola sleduje ohlas Zelenkova filmu *Karamazovi* u divácké obce a filmových kritiků, zejména v Čechách a v Polsku.

V závěru jsou shrnuty veškeré formální i významové rozdíly mezi literární předlohou a jejím filmovým zpracováním, ke kterým tato práce dospěla. Formální změny oproti výstavbě románu *Bratři Karamazovi* se týkají zejména kompozičních rozdílů mezi románem a jeho filmovou adaptací, ve filmu se kromě roviny divadelní inscenace objevuje rovina filmové reality, což úzce souvisí s tím, že herci ztvárňují nejen postavy, ale i sami sebe. Z hlediska významu lze říct, že Zelenka provedl mnoho zásadních změn oproti literární předloze, jedná se zejména o redukci hlavní dějové linie a oslabení náboženského tématu. Četnými aktualizacími prvky, které jsou ve filmu *Karamazovi* zařazeny, režisér Zelenka dokázal, že myšlenky Dostojevského děl jsou v současné době stále aktuální.